

Tapani Rytöhonka

Lehden perustiedot

Tekemäsi lehti tai lehdet: Törky

Roolisi lehdessä: Keräsin materiaalin kokoon. Kirjoitin omien tekstieni lisäksi puhtaaksi osan muidenkin kirjoittajien teksteistä. Olin lehden pääasiallinen graafikko. Poimin valtavirran lehdistöstä meitä huvittavinta materiaalia lehden ”Bollockseja” -osastoksi (kommentoitu kollaasi). Törkyn postiosoite oli vanhempieni tuolloinen kotiosoite.

”Päätoimittaja”- ja vastaavia virkanimikkeitä emme käyttäneet vakavassa mielessä. Tekemiseni vastasivat jossain määrin valtamedian päätoimittajan ja toimitussihteerin toimenkuvia, mutta niihin liittyvää auktoriteettia minulla ei ollut.

Minä vuosina teit lehteä tai lehtiä: Todennäköisimmin, suurin piirtein, luullakseni 1977- 1980

Julkaistujen numeroiden määrä, painosmäärät ja ilmestymisajankohdat: 7 numeroa. Neljä ensimmäistä A4 -koko + valokopiopainatus, numeroitu 1-4. Kolme seuraavaa A5 -koko + offsetpainatus. Numerointi aloitettu offsetiin siirryttäessä uudestaan alusta, eli offsetpainetut lehdet numeroitu 1-3. Muu tieto on tässäkin kohtaa epävarmaa: Painosmääriä en muista, valokopiot varmaankin kymmenissä, offsetit luultavasti 100-200 kpl. Valokopioidut lehdet lienevät ilmestyneet vuosina 1977-1978, kaksi ensimmäistä offset-painettua numeroa vuonna 1979, viimeinen 1980.

Lehdissä mahdollisesti ilmoitettuihin ilmestymisajankohtiin ei ole luottaminen varsinkaan lehden loppuvaiheessa. Joitakin tekstejä on päivätty, joitakin ei, ja ennen muuta kaikki lehdessä annettu tämän luonteinen tieto voi olla valehdeltua ihan vain huvikseen.

Asuinkunta lehteä tehdessä: Vaihteli. Paino-originaalit on laadittu sekä Tyrnävällä (Pohjois-Pohjanmaalla) että Kuopiossa. Valokopio- ja offset-painatus Kuopiossa.

Vanhempien ammatit tai yhteiskuntaluokka: Isä Kuopion Kaupunginteatterin orkesterin kapellimestari, sovittaja, säveltäjä ja muusikko (piano, vibrafoni, haitari). Äiti ensin Hämeenlinnan, sittemmin Kuopion Kaupunginteatterin näyttelijä. Kummallakin omien alojensa töitä myös vakituisten kiinnitysten ulkopuolella.

En tiedä mihin yhteiskuntaluokkaan tutkimus nämä työt sijoittaa.

Lehti

A. Lehden teon aloittaminen

1. **Miksi aloit tehdä lehteä? Oliko lehdelläsi esikuvia pienlehtien joukossa tai muualla? Olitko tehnyt aiemmin esimerkiksi koululehteä?**

Törky syntyi voitonriemuisesta rakkaudesta rock and roll –musiikkiin: Sex Pistols –yhtyeestä.

Lehden sydän ja aivot juhlistivat vuosien tiedostamattoman ja lopulta tietoisinkin odotuksen jälkeen syntynyttä, musiikistaan syvästi piittaavaa, sen ymmärtävää, sitä tarkoittavaa ja etenkin siihen kykenevää rockyhtyettä.

Ero yksinomaan Stranglers-yhtyeestä kirjoittavan Strangled-lehden tyyppisiin, tiedotteenomaisiin lehtiin on keskeinen.

Sex Pistols hajosi ennen kuin Törkyn neljän tekijän väliset suhteet löysivät muotonsa ja lehti alkoi varsinaisesti toimia. Niinpä sanottu päättyi minun osaltani – muulle toimituskunnalle Pistols ei tietääkseni ollut niin suvereeni, ratkaiseva kokemus kuin minulle – merkitsemään sitä, mitä tuon yhtyeen musiikissa kuului, mitä siihen palautui, ja mitä siitä paraikaa ja lähitulevaisuudessa

seurasi. So. ensimmäisen aallon punkrockia, siihen osallistumista ja sen intensiivistä henkistä ja fyysistä läheisyyttä.

Kuvaavaa on, ettei Törkyssä koskaan julkaistu varsinaista Sex Pistols –artikkelia. Tapahtunutta ei ollut tarvetta rekonstruoida, koska seuraukset elivät ympärillämme niin voimakkaasti.

1970-luvun alkupuoliskon rockmusiikin ja punkrockin yhteys on perusteellisesti dokumentoitu. Omalla julkisella ja sellaiseksi leikityllä kirjoittamisellankin on historiansa.

Olin jo lapsena kirjoittanut kolme pikku romaania, kuvittanut ne ja ompeluttanut mummollani sivut kirjaksi, itse tekemiini kansiin. Yksi plagioi E. R. Burroughsin Mars-sarjaa, yksi J.R.R.Tolkienin Tarua Sormusten Herrasta, kolmannessa seikkaili Korjuk-niminen salainen agentti, joka oli puoliksi ihminen, puoliksi gorilla. Pari romaanikäsitteistä lähetin ammattikustantajallekin. Yhden kohdalla muistan tulleetni äidillisesti nuhdelluksi ”historian vääristelemisestä”. Tarinassa seikkaili hunnien kuningas Attila yhdessä jonkin sellaisen historiallisen henkilön kanssa, joka todellisuudessa oli elänyt vuosisatoja Attilan jälkeen.

Niinikään tein useampiakin lehtiä ennen Törkyä. Niistä yhtäkään en tainnut edes monistaa, saati ”julkaista” sanan varsinaisessa, levityksen ja/tai myynnin merkityksessä. Ruutu-lehden innostamana tein jonkin aikaa Sotku-nimistä sarjakuvalehteä, jossa oli Ruudun tapaan monta numerosta toiseen jatkuvaa sarjaa. Sotkun ainoan kappaleen tilaaja oli muuan tuolloinen kaverini.

Koululehteä/-tiä muistelen kuvittaneeni, en kirjoittaneeni. Ne olivat osa koulutyötä, eikä niillä ollut yhteyttä mihinkään koulun ulkopuolella tapahtuvaan.

Törkyn ensimmäisillä numeroilla ei ollut esikuvia vastaavalta pohjalta tehtyjen lehtien joukossa, koska en ollut sellaisia nähnyt. (-60-luvun undergroundin Aamuruskosta, Tähdestä ym. en ollut tietoinen, en myöskään Hilseen ensimmäisistä numeroista). Tämän lehdeni monistaminen ja levittäminen oli luonnollista siksi, että sen aihepiiri oli aiemmista poiketen sekä ulkosyntyinen että niin tavattoman odotettu.

Myöhemmin Hilseellä oli vaikutuksensa: vaihdoin sen ulkoasun ihailijana Törkyn ensimmäisten numeroiden toteutuksessa käyttämäni kirjoituskoneen maitokauppatussiin.

2. Millaisella porukalla teitte lehteä? Oliko porukan sisällä työnjakoa?

Juha Westman asui saman kerrostalon samassa kerroksessa kuin vanhempani. Hänellä oli ainakin tuolloin ainakin jonkinlainen musiikkikorva, joten hänkin ainakin kiinnostui punkrockista ja alkoi kirjoittaa siitä Törkyyn. Meidän kummankaan tekstit eivät ole kestäneet aikaa, mutta Vilma ja Sisko Vainikaisen tekstit ovat. Heihin tutustuimme – jälleen: muistaakseni – vuonna -78. Molemmat alkoivat sekä kirjoittaa lehteen että liittyivät Westmanin kanssa perustamaamme punk-yhtyeeseen (nimeltään Helsinki; nimi ei tullut Ari Taskisen kappaleesta, vaan London-nimisestä yhtyeestä ja siitä, että kukaan yhtyeemme jäsenistä ei asunut Helsingissä). Vilma ryhtyi laulajaksi ja Sisko basistiksi. Basistiksimme kävi sittemmin julistautumassa moni muukin, mutta peruskokoonpano ei vaihdellut, kuten ei Törkykään kohdalla.

Törkyä tehtäessä meillä oli selvä työnjako. Jokainen teki juuri ja vain sitä mitä halusi tehdä, ja jokainen halusi tehdä eri asioita kuin toiset.

Minä tein suunnilleen sitä mitä olin jo muiden lehtieni kanssa tehnyt. Sisko ja etenkin Vilma kirjoittivat paljon tekstejä Tukholman, Englannin, Amsterdamin ym. punk-keikoilta ja -yhtyeistä, koska he matkustelivat paljon. Westman kirjoitti vähemmän, mutta otti valokuvia, jotka olivat

niin hyviä, että jo niiden takia oli välttämätöntä siirtyä offset-painatukseen ja valokuvien rasterointiin: Valokopioituista valokuvistahan ei saa mitään selvää.

Muutkin ihmiset avustivat Törkyä pienin tekstinpätkin ja kuvituksin. Mutta me neljä olimme lehden tekijät.

3. Missä lehti kopioitiin? Oliko käytössä valokopio- vai offset-menetelmä?

Valokopioitu lehti kopioitiin Kuopion Kaupunginteatterin jonkin vakanssin haltijan toimistossa hänen työaikansa ulkopuolella. Offsetpainetun lehden painopaikkaa en muista.

B. Lehden muoto ja sisältö

4. Miten lehti taitettiin? Oliko sinulla aiempaa kokemusta taittamisesta?

Molempien Törkyn versioiden sivut tehtiin leikkaa-ja-liimaa –teknologialla monistamista vaille valmiiksi. Itse myös piirsin lehteen sangen paljon. Westman otti valokuvia, ja niitä varastettiin myös muista lehdistä, etupäässä New Musical Expressistä. Kirjapainotyöhön kuuluvasta taittamisesta minulla ei ollut kokemusta tuolloin, eikä sitä ennen tietokonetaidon aikaa tullutkaan. Toimittajantyöstähän ei valtamediassa seurannut fyysistä yhteyttä kirjapainotyöhön: nämä kaksi lehtien toteuttajaryhmää eivät kohdanneet edes maakunta-, saati aikakauslehdissä.

5. Millaisista aiheista kirjoitit lehteen tai lehtiin? Vaikuttivatko lukijoiden oletetut kiinnostuksen aiheet lehteen?

”Aiheista”, heh.

TÖRKY. OLI. PUNKLEHTI.

Kirjoitimme kaikki Törkyyn punkrockista, sanan täsmällisimmäksi mieltämässämme merkityksessä. Tämä tarkoitti fuzz-kitaroidun rock and rollin lisäksi Siouxsie and the Bansheesin, Nina Hagen Bandin, Curen ja Public Image Ltd:n tapaisia yhtyeitä (ja viimeisessä numerossa 2-Tonen ska-ryhmiä), joiden musiikkia rock and rollin käsite ei kata.

Meistä älykkäimpänä Vilma Vainikainen laajensi toisinaan kontekstia valtamekanismien ja uskonnon suuntaan kirjoittaessaan musiikista, joka rohkaisi tähän (Pop Group, Ebba Grön, Crass). Lisäksi Bollockseja-sivuilla kohdattiin yhteisön kulttuurihegemoniaa valtamedialeikkeiden kautta. Siellä tämä tehtiin kuitenkin yli- ja leikkimielisesti, eli vittuillen, mitä lähestymistapaa Vilma ei käyttänyt.

Lukijoiden mahdolliset kiinnostuksen aiheet olivat aluksi ainakin itselleni täysin yhdentekeviä. Myöhemmissä numeroissa lukijan roolin voi ajatella olleen läsnä, koska Suomeenkin oli syntynyt

punk-scene lukuisine lehtineen. Olen melko varma, että yritimme ainakin jossain määrin välttää kirjoittamista yhtyeistä / tapahtumista, joista tiesimme muiden lehtien joka tapauksessa kirjoittavan. Matkustelevien toimittajiemme ansiosta tämä oli helppo toteuttaa.

6. Miten hyvin koit lehden heijastavan omaa persoonaasi?

”Persoona” on liian laaja ja moniselitteinen käsite tässä yhteydessä. Törkyyn kirjoittamani tekstit ja muu siihen tekemäni työ heijastivat omia, tutkimuslomakkeen ensimmäisen kysymyksen vastauksessa kuvattuja tuntojani erittäin hyvin. Lehden muiden tekijöiden käsitykset töistään ja niillä saavutetuista tai saavuttamatta jääneistä tavoitteista taas olivat heidän omiaan. En kuitenkaan muista – tai myönnä? – Törkyssä kirjoitetun mistään yhtyeestä, jonka musiikkia yksikin meistä olisi voimakkaasti inhonnut. Generation X- artikkelia ei tehty, koska kukaan ei pitänyt bändistä, eikä myöskään Popeda-artikkelia: minä pidin heistä tavattomasti, mutta muistaakseni kaikki muut inhosivat yhtyettä sydämensä pohjasta – ja minäkin olin toki samaa mieltä siitä, ettei Popeda koskaan soittanut punkrockia.

Mitään riitoja näistä asioista ei syntynyt. Törkyn tekeminen sujui hyvin organisesti.

7. Jos kirjoitit kuin omaan lehteesi, mihin lehtiin? Miten muihin lehtiin kirjoittelu erosi oman lehden teosta?

Laskeeko tutkija tuolloisen Pahkasian punk-pienlehtitutkimuksensa piiriin? Punkrockin kanssa sillä ei ollut mitään tekemistä, mutta se eli samassa maailmassa. Pahkasikaakin sai omaan lehteensä vaihtamalla ennen sen levikin huimaa nousua, kovia kansia ja R-kioskilevitystä. Ja taisipa Sian kuuma ydin olla henkilötasollakin tekemisissä ainakin Hilseen keskeisten tekijöiden kanssa: lehdet mainostivat itseään toistensa sivuilla ja jommassakummassa vilahti Hilsemies-sarjakuva, jonka piirtäjäksi väitän poikkeuksellisesti Markku Paretskoita.

En muista kirjoittaneeni Pahkasikaan. Mutta aloin kuvittaa siihen Markku Paretskoin ja Pauli Heikkilän käsikirjoittamia tekstejä ja sarjakuvia numerosta 1/1980 lähtien. Muihin punklehtiin (”pienlehti”-sanaa käytettiin tuohon aikaan musiikkilehtien sijasta Uuden Ajan Auran ja Köynnöksen tapaisista, kasvissyönnin, pasifismin ja muun hippihenken ajatusleikkittelyn läpätunkemistä lehdistä, joihin ainakaan minä en kokenut mitään sukulaisuutta) kirjoitin vain kerran. Lehti taisi olla ULO ja aihe Dexy’s Midnight Runners.

Sen sijaan aloin pitää kuopiolaisessa Viikkosavo-ilmaisjakelulehdessä viikottaista musiikkialpasta vuonna -79. Sen kirjoittaminen oli tietysti aivan muuta kuin Törkyn. Julkaisukanava edellytti muodoltaan perinteiset levyesittelyt/”kritiikit”, keikka-arviot ja yhtyeiden haastattelut toteutettavaksi perinteisellä epäimpulsiivisella lehtikielellä. Palsta jatkui n. vuoteen 1983. Esimieheni toimituksessa kritisoi näissä teksteissäni sitä, että pyrin tutustuttamaan lukijoita musiikkiin, jota se ei arvioni mukaan ollut kuullut. Hän toivoi sen musiikin kommentointia, jota itse kukin saattoi omin neuvoin kuunnella radiosta tai ainakin virallisesti maahantuotuina äänitteinä. Tässä en tietenkään nähnyt mieltä, niin vakiintunut tapa kuin se tällaisilla palstoilla onkin.

Palsta jatkui noin kauan luultavasti siksi, ettei kuopiolaiseen ilmaisjakelulehteen ollut helppoa saada arvostelulevyjä levy-yhtiöiltä, joten päädyin ajoittaisesta sananvaihdestamme huolimatta kirjoittamaan paljolti levyistä, jotka olin itse hankkinut – ne eivät yleensä vastanneet esimieheni vaatimuksia.

C. Pienlehtiyhteisö ja ympäröivä kulttuuri

8. Miten lehteä levitettiin? Millaisia ajatuksia sinulla oli levittämisen suhteen?

Törkyä levitettiin samoin kuin tietääkseni kaikkia punk- ja pienlehtiä. Sitä myytiin keikoilla, festivaaleilla ja postitse ja vaihdettiin toisten tekemiin lehtiin. Jotkin levykaupat ja divarit ottivat lehteä myös myyntiin.

Jatkokysymystä en ymmärrä.

9. Millaisia suhteita sinulla oli muihin pienlehtien tekijöihin? Millaiseksi koit pienlehtiyhteisön?

Mistään ”pienlehtiyhteisöstä” en tiennyt enkä tiedä mitään. Tein Törkyä rakkaudesta musiikkiin, en musiikkilehtiin. En esimerkiksi osallistunut niihin ”pienlehtitapaamisiin” joita Lepakkoluolassa viimeisten Törkyjen aikoihin järjestettiin.

Hilseen päätoimittaja Miettinen on joko sukulaiseni tai muu perhetuttu, joskaan emme olleet läheisissä tekemisissä ennen punkrockia. Suoranaisesti Törkyn kautta tutustuin vain lisalmessa ja Tukholmassa Täh?-lehteä tehneisiin Tuija ja Esta Hartikaiseen ja Tampereella useampaakin lehteä tehneisiin Vesa Rintakoskeen ja myöhemmin Kaaos-yhtyeensä perustaneeseen Jakke Hallikaiseen.

Joidenkin muiden lehtien tekijöiden kanssa etenimme keikoilla moikkaustasolle. Mutta vaikka tutustuin punkrockin aikana tavattoman moniin mielenkiintoisiin ihmisiin, yleisesti ottaen en jostain syystä kokenut lehtien tekijöitä sellaisiksi – enkä pitänyt suurimmasta osasta heidän lehtiäänkään. Sain saman informaation NME:stä, Vainikaisten ulkomaantuliaisina ja kotimaan asioissa itse keikkoja ja maata kierrellessämme, eivätkä minulle merkityksettömien ihmisten mielipiteet mistään kiinnostaneet minua.

Toisaalta en muista mitään suurempia skismojakaan kenenkään lehdentekijän kanssa syntyneen. Suosikki-lehden nyttemmin ilahduttavasti helvetin n. yhdeksännessätoista piirissä käristyvän päätoimittaja Jyrki Hämäläisen scenemme kimppuun mobilisoimat diinit olivat kaikkien yhteinen, erittäin konkreettinen ja väkivaltainen vihollinen, joten keskinäiselle nahistelulle ei ollut pahemmin tilaakaan.

Tässä kohtaa on tärkeää pitää mielessä, että vastaan vain omasta puolestani. Voi olla, että muilla Törkyn tekijöillä oli paljonkin tuttuja, jotka tekivät omia lehtiään. Emme eläneet joka hetkeä toistemme välittömässä läheisyydessä.

10. Millainen oli naisten asema pienlehtipiireissä?

Puolet Törkyn tekijöistä oli naisia, puolet Helsinki-yhtyeemme jäsenistä oli naisia, Täh?-lehden tekijät olivat naisia. Hilseen päätoimittaja, minä, Juha Westman, Jakke Hallikainen ja Vesa Rintakoski olimme miehiä. Muusta en tiedä kuin sen, mitä lehtien tekijöiden nimiluetteloista luin.

11. Miten tutustuit punkkiin ja miten punk vaikutti lehteen?

Toisin kuin voisi luulla, Soundin kirjoittelulla ei ollut minulle punkrockin yhteydessä suurta merkitystä. Mahdollisesta selityksestä käy ”sukupolvien välinen kuilu”, selvästi eri ikäpolvia ja kenties maailmankuvaakin edustaneiden ihmisten toisistaan poikkeava tapa suhtautua kaikkeen, niin innostunut kuin etenkin Waldemar Wallenius tästä musiikista olikin... Lisäksi Soundin

”punk-ekspertti” ”Pertti Ström” / Epe Heleniuksen tekstit ilmensivät niin perusteellista epämusikaalisuutta, ettei niilläkään ollut kuin levyjen ilmestymistä koskevan uutisen arvo.

Koska Suomen Yleisradiokaan ei seurannut näitä asioita, tutustuin punkrockiin todennäköisimmin Sepänkylässä asustavan serkkuni kautta. Hän oli minua vanhempana ja nimenomaisesti rockmusiikkiin sanan laajimmassa merkityksessä mieltyneenä ehtinyt hankkia tavattoman suuren levykokoelman. Muista musiikkityyleistä hän ei ollut kiinnostunut, mutta rockmusiikista hän tiesi huomattavan paljon.

Olin tullut vuosien varrella maininneeksi serkulleni, mitä kuulin sisimmässäni rock and rollin olevan, ja kuinka kovasti pahoittelin sitä, ettei tätä hienoa musiikkia tällä tapaa minun aikamani soitettu. Muistan serkkuni kerran vastanneen tähän soittamalla minulle ainakin New York Dollsin ensimmäisen albumin, mahdollisesti myös Stoogesia ja MC5:a. Ne tekivät vaikutuksen, mutta eivät pelastaneet elettävää hetkeä. Nämä yhtyeet olivat tuolloin jo hajonneet, eikä omassa elinpiirissäni Suomessa tunnutta ymmärtävän niiden arvoa ja olemusta lainkaan. Virtasta ja Sleepy Sleepersiä lähemmäshän sitä ei oltu päästy eikä ilmeisesti yritettykään (Hurriganesia en koskaan kyennyt ottamaan vakavasti, ja sen musiikillinen pohjahan onkin toisaalla).

Askeleesta kohti punkrockin jaettua kokemusta oli silti kyse.

En muista, missä kuulin ensimmäistä kertaa Sex Pistolsin ensimmäisen singlen, mutta kehoni muistaa yhä täsmälleen, miltä se tuntui. Luulen, etten ollut tuolloin kuullut Damnedin ”New Rosea”, joka ilmestyi ennen Pistolsin singleä... Mutta voi olla niinkin, ettei Damned vain tehnyt niin suurta vaikutusta. Ramonesia minun taas on täytynyt kuulla ennen Pistolsia, mutta sekin muisto lienee jäänyt Pistolsin varjoon. Hiukan myöhemmin syntyneet ja löytyneet suomalaiset yhtyeet olivat sitten oma lukunsa, ja etenkin Pelle Miljoonan nelimiehinen 1978/1980-yhtye täysin vertaansa vailla. Mutta ulkomaisista Sex Pistols yksinkertaisesti oli kaikkea sitä, mitä olin haikaillut, vain enemmän, täsmällisemmin ja syvemmin. En tähän päivään mennessä kykene rinnastamaan sitä muihin rockyhtyeisiin, miltään aikakaudelta.

”Punkin vaikutus lehteen” lienee tullut jo selväksi.

12. Oliko punk vain musiikkia ja musiikki vain punkkia?

Mikään taideteos ei ole ”vain” taideteos, vaan ihmisen ainoa mahdollisuus kontaktiin toisen ihmisen kanssa. Punkrockin ensimmäisen aallon jokainen sointu ja ääni kertovat minusta, mutta myös muista ihmisistä, jotka kokivat tuon musiikin enemmän tai vähemmän tavallani.

Kysymys kuitenkin tavoittelee jälleen kerran punkrockin suhdetta yhteiskunnalliseen tapahtumiseen. Tuo suhde on 1:1 sama kuin minkä tahansa taideteoksen.

Sana ”kapina” tarkoittaa Bernadette Devlinin Young Democracy -liikkeen marssia Derrystä Belfastiin sekä katolilaisten että protestanttien kivityksessä. IRA:n historian kauniita, aatteellisia vuosikymmeniä. Ranskan vallankumousta. Haitin vallankumousta! Bader-Meinhof-liikettä. Brigade Rossoa. Ja myös Etelä-Afrikan Totuuskomissiota ja kaikkia tähän mennessä epäonnistuneita ja / tai ihanteensa Nicaraguan sandinistojen tapaan pettäneitä vallankumouksia.

Rock and roll on tunnesisällöltään väkivaltaista jazzmusiikkia.

Mitä kysymyksen jälkimmäiseen osaan tulee, minä olen vanhempieni työn ja henkilöiden ansiosta kasvanut kaikkien taiteiden ympäröimänä. Isäni oli klassisen koulutuksen saanut jazzmuusikko, jonka oli Suomessa hankittava elantonsa muulla tavoin kuin jazzia soittamalla. Olen kasvanut jazzin ja klassisen musiikin tahdissa. Ennen kuin olin kuullut ensimmäistäkään rocklevyä, olin löytänyt ainakin Dublinersit, Edith Piafin, Johnny Cashin, ja jopa maistellut delta bluesia. Sama etsiminen ja löytäminen on jatkunut etenkin kuvassa ja musiikissa nykyhetkeen saakka.

Tästä huolimatta olen muistavinani elämässäni todellakin olleen vuoden tai parin mittaisen kauden, jolloin en kuunnellut juuri mitään muuta kuin punkrockia. Se tyydytti niin minut kuin musiikinkin. Noin Cockney Rejectseihin mennessä minä olin saanut rockini ja ensimmäisen aallon punkrockyhtyeet olivat joko hajonneet tai kehittyneet pois päin rockista... New Yorkin No Wave -liikkeessä rock-kontekstinen musiikki astui minun kannaltani kodikkaasti kohti jazzia. Englannissa etenkin Rough Trade -levy-yhtiön katalogissa näytti tapahtuvan jotain samaa.

Suomessa rock and roll / punkrock taas latistui toisaalta ns. ”suomirokiksi” eli uudeksi iskelmämusiikiksi, toisaalta hardcoreksi.

Hyvä musiikki pysyy hyvänä musiikkina, eikä punkrockkaan tietenkään kuunneltaessa kulunut. Suhteeni siihen on Törkynkin ilmentämän intensiteetin seurauksena poikkeuksellisen lämmin. Suomalaisen punkrockin kohdalla tilanne on tosin hiukan hankala, koska ensimmäisen aallon bändien aikaan tällaista musiikkia ei osattu Suomessa kelvollisesti taltioida: äänitteet eivät vastaa musiikin keikoilla koettua todellisuutta.

13. Miten suhtauduit korkea- ja populaarikulttuuriin pienlehtivuosina? Entä politiikkaan?

Minulla ei ole koskaan ollut mitään suhdetta korkea- eikä populaarikulttuuriin. Minulla on suhde taiteisiin.

Korkea- ja populaarikulttuurin dikotomia on humanistisen tiedekunnan tutkijoiden ja henkisesti veltojen kulttuuritoimittajien työkalu. Sillä operointi edellyttää ja tuottaa etäisyyttä. Taideteoksen vastaanottajalla on teokseen kuitenkin aina kahdenkeskinen, intiimi suhde. Se voi mahdollistaa kollektiivisen kokemuksen, kuten punkin ensimmäisen aallon kohdalla kävi, mutta huomion kiinnittämisestä kollektiiviseen ei seuraa siirtymistä kahdenkeskiseen. Itse tapahtuminen voi näin jäädä kokonaan näkemättä.

”Suhtautumiseni politiikkaan”, siis suhtautumiseni valtamekanismeihin, niiden käyttäjiin ja kohteisiin, on sama tätä kirjoittaessani kuin Törkyä tehdessämme – sen tietoinen hahmottaminen toki paljon Törkyä myöhempää perua. Pidän suhdetta pirtukanistericocktailina Hannah Arendtin ja Michel Foucault’n töistä: asenteeni on moralistin asenne. Punkrockin aikaan fiktiona näyttäytyneet rakenteiden ja käyttäytymismallien perustelut ovat fiktiota. Tämä fiktio on tunnettava ja siihen on oltava suhtautuvinaan vakavasti suojatakseen omaa henkilöään. Siis itsekkyydestä ja raukkamaisuudesta, ei pakkosuhdetta arvottaen.

Yhteisön auktoriteetiksi voidaan hyväksyä vain viisautta. Koska mikään ihmisyyhteisö ei rakennu viisauden varaan, sitä peräänkuuluttava yhteisön jäsen sijoittuu yhteisössään väistämättä marginaaliin. Parlamentaristiset menetelmät ovat hänelle tyhjiä.

Itse en osallistunut Törkyn aikaan mihinkään ulkoparlamentaristiseen toimintaan. Myöhemmin olen työskennellyt Amnesty Internationalin pikavetoisuusverkostossa ja rivijäsenenä, yrittänyt saada Attacia toimimaan myös Suomessa, tehnyt vapaaehtoistyötä kriminalisoidun sairautensa kanssa selviytymään pyrkivien narkomaniapotilaiden jatkohoidossa, reagoinut mahdollisiin julkisiin, agitoivien tavoin Suomen katolisen kirkon erääseen hallinnolliseen kriisiin, yms.

Katson Suomen viime vuosikymmenien sikamaisen sosiaalipolitiikan ja etenkin sen kohteiden sille vaikenemisellaan antaman, minulle täysin käsittämättömän hyväksynnän argumentoivan oman näkemykseni puolesta.

D. Lehden tekemisen jälkeen**14. Milloin ja miksi lopetit lehden tekemisen? Seurasitko pienlehtimaailmaa vielä sen jälkeen?**

Törky loppui noin 1980. Ymmärtääkseni koimme kaikki punkrockin elävän enää vain jo ilmestyneillä levyillä, joten mitään uutta kirjoitettavaa ei ollut.

Viimeiseksi jäänyt Törky voi hyvinkin olla lehdistä jossain mielessä paras. Siinä kirjoitetaan kuitenkin jo 2-Tone-liikkeestä ja muusta selkeästi punkrockin jälkeisestä musiikista. Oman muistikuvani mukaan kukaan meistä ei tuntenut tarvetta jatkaa lehteä tältä pohjalta.

Mitään kokousta ei pidetty, seuraavaa lehteä ei vain enää painatettu, vaikka materiaalia ja kansikin oli jo valmiina.

(Luonnollisesti myös punkyhtyeemme lakkasi toimimasta näihin aikoihin: senkin idea oli punkrock. Mitään "uraa" sille ei tosin oltu kaavailtukaan. Olimme matkustaneet eri yhtyeiden busseissa pitkin Suomen kammottavaa, kuollutta maisemaa niin paljon, ja etenkin kuluttaneet niin monia tunteja soundcheckejä odotellessa, ettei kellään ollut kiinnostusta elää ammattikeikkamuusikon elämää. Vilma ja Sisko ovat sittemmin olleet muutamassa yhtyeessä, minä en ole, Westmanista en tiedä.)

En seurannut pienlehtimaailmaa Törkyn jälkeen, ja kuten sanottu, en tietoisesti seurannut sitä Törkyä tehdessämmeäkään. Ainoa poikkeus tästä oli näkemyksellisin, älykkäin, ilmaisuvoimaisin ja paras suomenkielellä koskaan tehty rock and roll –lehti Ripple. Sen kaikki numerot hankin lehden kuolemaan saakka v. 1993. Toisaalta olen melko varma siitä, ettei lehden tekijä, nimimerkki "Arma de Fuego", nimeäisi Rippleäkään sen enempää punk- kuin pienlehdeksi...

15. Miten koit siirtymän hardcore-aikakauteen vuoden 1982 paikkeilla?

Siirtymiä oli itse asiassa kaksi, ja ne taisivat tapahtua hieman aikaisemmin. Joskaan en ole vuosiluvuista tässäkään mitenkään varma.

Olenaisempi siirtymä oli se, että punkyhtyeiden – nyt tarkoitan nimenomaan suomalaisia bändejä, niiden keikoillahan minä kävin ja niiden soittajiin tutustuin – keikoille alkoi hakeutua yhä enemmän ihmisiä, jotka "eivät tehneet itse mitään vaan halusivat vain katsoa muiden tekevän jotain" (joko ajan yleinen sanonta, sitaatti Jyrki Siukosen viimeisistä hänen Hilseeseen tekemistään teksteistä tai molempia). Pukeutumisestaan päätellen he mielsivät itselleen, asenteestaan huolimatta, punkrockia jollain tapaa mukailevan identiteetin. Nämä ihmiset olivat nk. "suurta yleisöä", ja heidän kokemusmaailmastaan näytti puuttuvan esimerkiksi omaa Sex Pistols-kokonaisuuttani vastaava odotus ja katharsis, vimma ja intohimo.

Tässä ei toki ole sinänsä mitään arvotettavaa. Mutta tämä siirtymä palautti punkrockin hilpeästi laskipuntuun nauraman tähti / fani –asetelman, muutti ja hajotti punkyhtyeitä, ja ennen pitkää synnytti toinen toistaan huonompia uusia yhtyeitä, jotka kenties omissa mielissään punkiakin tavoitellen askartelivat kasaan naurettavan, kaikesta intensiteetista ja ilmaisun tarpeesta ja voimasta riisutun "suomirokin".

Punk-sceneä ei enää ollut.

Mikäli ymmärrän, "siirtymä hardcore-aikakauteen" oli vastareaktio tälle. Muitakin selityksiä on. Myös hardcore-joukossa oli kosolti ihmisiä, jotka eivät olleet paikalla sinä lyhyenä aikana, jota olen edellä yrittänyt Törkyn kautta kuvata.

Kumpaankaan näistä siirtymistä minulla ei ole todellista suhdetta, koska en pitänyt sen enempää uusien, Hassisen Koneen tapaisten, suomirokkia perustavien yhtyeiden kuin hardcoreyhtyeidenkään musiikista. Edellisiä seurasin myöhemmin työni puolesta jossain määrin (ks. kysymys 17), jälkimmäisiä en ollenkaan.

Punk oli ja meni, se oli haikeaa mutta luonnollista, ja nyt oli selvästikin tullut aika huoahtaa hetkeksi ja rakentaa uusi suhde päiväkohtaiseen musiikkiin.

16. Miten lehdenteko vaikutti myöhempään elämääsi (esimerkiksi ystäväpiiri, arvot, ammatti)?

Punkrockin / Törkyn kautta tapasin tavattoman monia mielenkiintoisia ihmisiä, joiden kanssa minulla ei ollut välttämättä mitään muuta yhteistä kuin rakkaus hyvään musiikkiin, mutta jotka olivat yhtä kaikki aivan muuta kuin olin odottanut tästä maasta koskaan löytäväni. Se taisi myös olla onnetonta tulevaisuutta ajatellen, koska en ole henkilönä perso mille tahansa ihmisuuralle, ja tavattuani näin lyhyen ajan sisällä näin monia ihmisiä, joista en vain kiinnostunut vaan jopa pidin, olen varmaankin tullut edellyttäneeksi samaa elämältä myös jatkossa. Ja sehän voi johtaa vain pettymyksiin.

Arvoni taas eivät muuttuneet minkään tässä sanotun seurauksena mitenkään. Olin mielestäni ollut oikeassa ennen punkrockiakin, vaikka en koskaan vähätteleisi jaetun kokemuksen väkevyyttä ja merkitystä henkilökohtaisena voimanlähteenäni.

Sama pätee niin sanottuun ammattiin. Kuten suurin osa kaikkien alojen taiteilijoista, en koe ”harjoittavani ammattia” vaan tekeväni niitä kuuluisia oikeita töitä. Olin identiteetiltäni kuvataiteilija ennen punkrockia ja olen ollut sitä sen jälkeen. Kirjoittaminen ei ole minulle tärkeää, pikemminkin tapa, joka pääsi jatkumaan lähinnä siksi, että tekstini pääsi valtamediaan niin helposti – ei niinkään Törkyn seurauksena.

17. Jos jatkoit myöhemmin journalistista toimintaa, koitko pienlehtitaustan vaikuttaneen toimittajantyöhösi esimerkiksi tyylin tai työskentelytapojen kautta?

Miettinen pyysi minua kuvittaja-kirjoittajaksi Rami Kuusisen kanssa perustamaansa Rumba. Avustin sitä vuodet -83-88, lopetettuani Viikkosavon palstani. Vuonna -88 siirryin samaan rooliin Soundiin hankittuani ateljeen Tampereelta. Soundin avustamisen lopetin vuonna -93. Sen jälkeen olen kirjoittanut rock and rollista yhden tekstin, Megafoni-verkkolehdestä lokakuussa 2005 julkaistun ”Saatanan auringon alla. Lyhyt johdatus rock and rollin historiaan”. Sen viitekehys on yhtyeet Stooges – Suicide – Birthday Party.

Muuta toimittajantyötä olen tehnyt vähemmän. Olen vt. päätoimittanut erästä ilmaisjakelulehteä muutaman kuukauden, ollut Keskipohjanmaa-lehdessä kesätoimittajana yms. Opiskellessani ja valmistuttuani Tampereen yliopiston politiikan tutkimuksen laitokselta, olen sivistysyliopiston ideaa noudattaen kirjoittanut tekstejä etenkin Suomen sosiaalipolitiikasta, ja toisaalta Vatikaanin historiikkaa ja esseetyylistä maallikkoteologiaa Katkirkko // International Movement We Are Church / Finland – verkkosivustoon ja Vartija-lehteen.

En koe itselläni olevan ”pienlehtitaustaa”. Luulisin näin olevan siksi, että olen sekä kirjoittanut että tehnyt kuvaa huomattavan paljon jo ennen Törkyä ja myös aloittanut valtamediaan kirjoittamisen jo Törkyn aikana. Törkyn jälkeisten kirjoitusten tyyli on se mitä mikin aihe ja julkaisukanava edellyttävät: akateemiseen julkaisuun saati katolisen kirkon sisäiseen mediaan ei kirjoiteta samalla tapaa kuin suomalaiselle valtakulttuurille suunnattuihin sanoma-, aikakaus- tai kulttuurilehtiin.

Tapaa tai tyyliä, jolla kirjoitin Törkyyn, en ole myöhemmässä journalistisessa enkä muussa kirjoittamisessani toistanut. Teksteihini Törky on silti vaikuttanut: olen kerran päässyt tekemään sen, mitä suurin osa ammattitoimittajista – joksi en ole itseäni koskaan mieltänyt - haaveilee tekevänsä. Kukaan, mikään taho ei koskaan sanellut vähimmässäkään määrin, pilkunkaan vertaa sitä, mitä Törkyssä tein. Julkaistun kirjoittamisen kannalta tämä on ollut merkittävä kokemus. Törkyssä kieli oli yhtä vapaa kuin kuva on jo perusluonteeltaan.

E. Vapaata muistelua ja pohdintaa pienlehdistä

Tutkimuksen käsittelemän ajan suomalaisen kuvan on lehtitekstissä Lilli Riihirannan Hyvinvointikakarat – kirjan (Weilin & Göös 1982) veroisesti toteuttanut Jukka Lindfors / Kari Lempinen / Markku Salo –kolmikon päätoimittama Uusi Laulu / Aloha! –lehti. Se ei käy punk-tai pienlehdestä – tämä kertoo tutkimuksen aiheesta olennaisen.